

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ivanky Havlíkové a soudkyň Mgr. Ing. Silvie Svobodové a JUDr. Naděždy Řehákové v právní věci

žalobkyně: **Městská část Praha 6, IČO: 00063703**
sídlem Čs. Armády 23, 160 52 Praha 6

proti
žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**
sídlem Mariánské nám. 2/2, 110 01 Praha 1

za účasti osoby zúčastněné na řízení:

o žalobě proti rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 26. 7. 2023,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Žalobkyně je zřizovatelkou příspěvkové organizace Základní škola [redacted] Praha 6, [redacted] (dále jen „ZŠ“ nebo „ZŠ [redacted]“).
2. Žalobou podanou dne 12. 10. 2023 k Městskému soudu v Praze (dále jen „soud“) se žalobkyně domáhala přezkumu a zrušení rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy (dále jen „žalovaný“) ze dne 26. 7. 2023, [redacted] (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaný vyhověl odvolání podanému nez[redacted] s místem trvalého pobytu [redacted] (dále jen „žák“ či „OZNR“), a změnil rozhodnutí ředitele ZŠ ze dne 19. 5. 2023, [redacted] o nepřijetí žáka k základnímu vzdělávání v ZŠ od počátku školního roku 2023/2024 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), tak, že žák byl k základnímu vzdělávání v ZŠ přijat.
3. V prvostupňovém rozhodnutí ředitel ZŠ uvedl, že kritérium trvalého pobytu ve školském obvodu ZŠ (kritérium spádovosti) splňovalo více uchazečů, nežli bylo možné přijmout, proto prvostupňový orgán v souladu s Doporučenou metodikou postupu ředitelů základních škol na území městské části Praha 6 v procesu zápisu dítěte k základnímu vzdělávání pro školní rok 2023–2024, vydanou zřizovatelem základní školy – žalobkyní (dále jen „Doporučená metodika“) prověřil kromě skutečnosti, zda má uchazeč zřízen trvalý pobyt ve školském obvodu základní školy i to, zda má v tomto obvodu uchazeč i bydliště, tedy skutečnost, zda v tomto školském obvodu uchazeč skutečně bydlí, tedy zda trvalý pobyt uchazeče nebyl zřízen pouze jako formální evidenční institut umožňující přednostní přijetí uchazeče ke vzdělávání do ZŠ.

II. Napadené rozhodnutí

4. Proti prvostupňovému rozhodnutí podal žák prostřednictvím svého zákonného zástupce dne 28. 5. 2023 včasné odvolání. V odvolání předně namítal, že přestože splňuje podmínku dle § 36 odst. 7 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „školský zákon“), podle něhož je ředitel spádové školy povinen přednostně přijmout žáky s místem trvalého pobytu v příslušném školském (spádovém) obvodu, byl jako uchazeč o přijetí ke vzdělání vyrazen. Žák dále zdůraznil, že školský zákon nezná pojem „bydliště“, ale odkazuje výhradně na „trvalý pobyt“. Postupem prvostupňového orgánu bylo žákovi dle jeho přesvědčení fakticky znemožněno realizovat povinnou školní docházku ve státní základní škole, přestože má trvalý pobyt ve spádové oblasti ZŠ. Závěrem odvolání žák navrhl, aby žalovaný prvostupňové rozhodnutí zrušil.
 5. Žalovaný v napadeném rozhodnutí vyložil, že za současného právního stavu platí, že všichni uchazeči s trvalým pobytem ve spádovém obvodu základní školy mají stejný nárok na přijetí. Pokud se do školy hlásí více spádových uchazečů, než je možné přijmout, je primární odpovědností zřizovatele, aby situaci napravil (zvýšením kapacity). V případě, že počet dětí uvnitř školského obvodu spádové školy překračuje kapacitní možnosti základní školy, nemá ředitel vhodný nástroj na odmítnutí oprávněných spádových žadatelů o přijetí a je povinen postupovat dle zákona.
 6. Žalovaný konstatoval, že v řízení před prvostupňovým orgánem bylo prokázáno, že žák má odlišný trvalý pobyt od svých zákonných zástupců. Nebylo však prokázáno, jestli faktické bydliště žáka/rodiny není právě na spádové adrese trvalého pobytu žáka; rovněž nebylo prokázáno, že by žák neměl faktický vztah ke spádové oblasti. Nebylo tedy bez důvodných pochybností prokázáno, že došlo ke zjevnému zneužití práva. Podmiňovat přijetí žáka k základnímu vzdělávání trvalým pobytem jeho zákonného zástupce nelze. Rovněž faktické bydliště žáka není ve vztahu k rozhodnutí o přijetí žáka do ZŠ dle stávající zákonné úpravy relevantní.
-

7. Žalovaný uzavřel, že v řízení před prvostupňovým orgánem bylo dostatečně zjištěno, že k okamžiku vydání prvostupňového rozhodnutí měl žák trvalý pobyt ve spádovém obvodu, kdy zároveň nejpozději v době poslední autoremedury byli přijati všichni spádoví uchazeči, tj. též žák měl být k základnímu vzdělávání přijat.

III. Žaloba

8. V úvodní části podané žaloby žalobkyně odůvodnila svoji aktivní žalobní legitimaci a konstatovala, že žaloba je podávána v zákonné dvouměsíční lhůtě, neboť s napadeným rozhodnutím se seznámila dne 15. 8. 2023, o čemž svědčí Záznam o nahlížení do správního spisu vydaný ZŠ téhož dne.
9. V *první žalobní námitce* žalobkyně namítala, že napadené rozhodnutí je nezákonné, neboť vycházelo z nesprávné, ryze formální interpretace pojmu „místo trvalého pobytu“ ve smyslu § 36 odst. 7 školského zákona. Žalovaný považoval tento údaj za čistě evidenční, bez ohledu na jeho faktický obsah, čímž podle žalobkyně ignoroval smysl a účel právní úpravy. Dle žalobkyně bylo nutné pojem „místo trvalého pobytu“ vykládat materiálně, tedy s ohledem na faktický vztah uchazeče k danému území. Tento přístup odpovídal judikatuře Ústavního soudu, která opakovaně zdůrazňovala, že jazykový výklad právní normy je pouze výchozím bodem a že je třeba zohlednit účel zákona, jeho systematické souvislosti a ústavní principy. Ústavní soud v oblasti volebního práva výslovně uvedl, že trvalý pobyt musí být posuzován jako stav faktický, nikoliv pouze evidenční.
10. Žalobkyně dále poukazovala na to, že s místem trvalého pobytu jsou spojeny významné právní důsledky v celé řadě právních oblastí (např. místní příslušnost správních orgánů, doručování, volební právo, daňové povinnosti). V kontextu školského zákona bylo pak účelem ustanovení o spádových školách zajištění přednostního přijetí dětí, které skutečně bydlí v blízkosti školy, aby bylo zajištěno jejich právo na vzdělání bez nutnosti dojíždění. V konkrétním případě ZŠ bylo podáno více žádostí o přijetí, než kolik činila kapacita školy. Mezi uchazeči se nacházeli i ti, kteří si účelově změnili místo trvalého pobytu těsně před podáním žádosti, aniž by měli faktický vztah k obvodu školy. Pokud by byli tito uchazeči přijati, došlo by k diskriminaci dětí, které měly skutečný vztah ke školské oblasti, a nebylo by jim umožněno vykonávat jejich právo na vzdělání ve spádové škole.
11. Žalobkyně proto uzavřela, že napadené rozhodnutí je nezákonné, neboť nesprávně interpretovalo právní úpravu bez zohlednění jejího účelu a faktických souvislostí. Naopak prvostupňové rozhodnutí bylo podle žalobkyně zákonné, protože vycházelo z materiálního pojetí trvalého pobytu, které odpovídalo smyslu školského zákona i judikatuře Ústavního soudu.
12. Ve *druhé žalobní námitce* žalobkyně namítala, že napadené rozhodnutí je nezákonné i z toho důvodu, že žalovaný přehlédl zjevné obcházení zákona a zneužití práva ze strany zákonných zástupců žáka. Ačkoli jsou tyto instituty tradičně spojovány se soukromým právem, žalobkyně poukázala na to, že se jedná o obecné právní principy, které jsou plně aplikovatelné i v právu veřejném, včetně školského práva. Opřela se přitom o judikaturu Ústavního soudu i Nejvyššího správního soudu, které opakovaně zdůraznily, že výkon práva v rozporu s jeho smyslem a účelem nemůže požívat právní ochrany. Změna místa trvalého pobytu, byť formálně přípustná, nesmí být vedena nepoctivým účelem, jako je účelové zařazení dítěte mezi spádové uchazeče za účelem zvýšení šance na přijetí do školy.
13. Žalobkyně uvedla, že právě k takovému jednání v daném případě došlo – zákonní zástupci žáka změnili jeho místo trvalého pobytu těsně před podáním žádosti o přijetí k základnímu vzdělávání od počátku školního roku 2023/2024 do ZŠ ze dne 19. 4. 2023 (dále jen „žádost“), a to zjevně jen proto, aby byl zařazen mezi tzv. spádové děti. Tímto jednáním došlo k obcházení školského zákona a k neoprávněnému zvýhodnění žáka na úkor jiných dětí, které měly k obvodu ZŠ skutečný,

dlouhodobý vztah. Žalobkyně rovněž upozornila, že prvostupňový orgán ve svém rozhodnutí správně identifikoval a zohlednil zjevné zneužití práva a obcházení zákona. Naproti tomu žalovaný tyto principy zcela ignoroval s odůvodněním, že nejsou v oblasti školského práva judikatorně rozvinuty, což žalobkyně považuje za chybný a neudržitelný právní názor. Žalobkyně konstatovala, že prvostupňové rozhodnutí bylo zákonné, neboť správně aplikovalo obecné právní principy zákazu obcházení zákona a zneužití práva. Naproti tomu napadené rozhodnutí poskytlo právní ochranu jednání, které bylo vedeno výlučně účelovým záměrem a vedlo k diskriminaci ostatních uchazečů, kteří jednali v souladu se zákonem a jeho účelem.

14. Závěrem podané žaloby žalobkyně navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného

15. Žalovaný ve vyjádření k žalobě ze dne 22. 11. 2023 předně namítal absenci aktivní procesní legitimace žalobkyně k podání žaloby a opožděnost podané žaloby.
16. Dále žalovaný konstatoval, že pro klíčovou otázku, tedy zda žák byl spádovým uchazečem ve smyslu § 36 odst. 7 školského zákona, je rozhodující důkazní prostředek výslovně uveden v § 36 odst. 8 školského zákona – a to *seznam dětí, pro které je tato škola spádová* (dále jen „Seznam spádových dětí“). Není na uchazeči, aby za této právní úpravy nesl důkazní břemeno, že má trvalý pobyt na dané adrese, toto důkazní břemeno bylo uneseno samotnou žalobkyní, když správnímu orgánu prvního stupně daný seznam poskytla. Pokud měla žalobkyně pochybnosti o oprávněnosti trvalého pobytu žáka a chtěla proti poskytnutému podkladu (seznamu) brojit, mohla tak učinit svým úřadem postupem dle § 12 odst. 1 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o evidenci obyvatel“) a trvalý pobyt žáka zrušit. V opačném případě je správní orgán evidovaným údajem o trvalém pobytu vázán. Žalovaný dále zpochybnil, že by prvostupňový orgán provedl dostatečné dokazování k vyvrácení trvalého pobytu žáka na spádové adrese, neboť ve spisovém materiálu není žádná výzva k doplnění ani vyjádření zákonného zástupce žáka v reakci na ni, a tudíž nebyl proveden žádný důkaz, který by mohl vést k nepřijetí žáka k základnímu vzdělávání na ZŠ. Žalovaný rovněž upozornil, že český právní řád nevyžaduje, aby se osoba zdržovala na adrese svého trvalého pobytu. Samotná odlišnost místa trvalého pobytu dítěte a jeho rodičů proto není bez dalšího potvrzením, že rodina nemá faktické bydliště na žákem tvrzené adrese. Prvostupňový orgán tedy nijak neprokázal, že k místu trvalého pobytu nemá žák žádný vztah. K otázce zneužití práva žalovaný uvedl, že školský zákon výslovně váže spádovost na trvalý pobyt, nikoliv na faktické bydliště. Pokud by zákonodárce zamýšlel jiný výklad, pak je namístě provedení legislativní úpravy dané normy. Zneužití práva proto nebylo prvostupňovým orgánem rovněž prokázáno.
17. Závěrem žalovaný uvedl, že případné zrušení rozhodnutí o přijetí žáka do ZŠ by mohlo představovat zásah do práv nabytých v dobré víře, zvláště s ohledem na již probíhající školní rok.

V. Další podání účastníků a OZNŘ

18. Podáním ze dne 12. 11. 2023 přistoupil do řízení žák jako osoba zúčastněná na řízení.
19. Žalobkyně zaslala soudu dne 22. 1. 2024 svoji reakci na vyjádření žalovaného (dále jen „replika“). Předně žalobkyně zopakovala argumentaci svědčící její aktivní žalobní legitimaci a včasnosti podané žaloby. Dále žalobkyně uvedla, že žalovaný nesprávně vyložil § 36 odst. 8 školského zákona, když z něj dovozoval, že seznam spádových dětí je jediným důkazním prostředkem. Podle žalobkyně jde pouze o povinnost obecního úřadu poskytnout škole seznam dětí s trvalým pobytem, nikoliv o výlučný důkaz. Dále žalobkyně odmítla tvrzení, že měla zrušit trvalý pobyt žáka a upozornila na rozdíl mezi samostatnou a přenesenou působností, kdy samospráva nemůže zasahovat do výkonu státní správy, kterou vykonává úřad městské části v přenesené působnosti. K

otázce dokazování žalobkyně konstatovala, že prvostupňový orgán učinil dostatečné skutkové zjištění, zejména při osobním zápisu, a že Doporučená metodika není závazná a není nutné ji zakládat do správního spisu. Žalobkyně zároveň odmítla tvrzení, že by prvostupňové rozhodnutí nebylo řádně odůvodněno. K námitce dobré víry žalobkyně uvedla, že v daném případě nelze hovořit o nabytí práv v dobré víře, neboť došlo k účelové změně trvalého pobytu žáka s cílem získat neoprávněné výhody. Aplikace tohoto principu by podle ní znemožnila soudní přezkum takového jednání. Skutečnost, že nezletilý má jiné místo trvalého pobytu než jeho zákonní zástupci, je významným indikátorem účelovosti, a správní orgán měl tuto skutečnost zkoumat.

20. Žalovaný předložil dne 16. 2. 2024 vyjádření k replice žalobkyně (dále jen „duplika“). Žalovaný se předně opětovně vyjádřil k aktivní žalobní legitimaci žalobkyně a k otázce včasnosti podané žaloby. Dále zopakoval, že žalobkyně měla možnost brojit proti účelově zřízenému trvalému pobytu žáka podáním podnětu k zahájení řízení o jeho zrušení podle § 12 zákona o evidenci obyvatel, neboť takový postup by řešil problém spádové turistiky již na úrovni evidence obyvatel, nikoliv až v rámci rozhodování konkrétní školy. Žalovaný odmítl striktní oddělení státní správy a samosprávy, jak jej prezentovala žalobkyně, a poukázal na možnost vzájemného podávání podnětů mezi těmito složkami veřejné správy. K otázce dokazování žalovaný uvedl, že Doporučená metodika, která byla fakticky jediným východiskem rozhodnutí prvostupňového orgánu, měla být součástí správního spisu, aby byla zajištěna předvídatelnost rozhodnutí. Dále namítl, že pokud ZŠ získala informace při osobním zápisu, měly být tyto skutečnosti zaznamenány ve spisovém materiálu, aby se k nim mohl žák vyjádřit. V daném případě podle žalovaného nebylo prokázáno, že žák nemá žádný vztah k místu trvalého pobytu, a proto bylo na místě vycházet z evidovaného údaje a žáka přijmout. Žalovaný uvedl, že i v případě, že by žák na dané adrese fakticky nebydlel, mohl být v dobré víře, pokud jeho trvalý pobyt odpovídal zákonným možnostem. Dále žalovaný zdůraznil, že v řízení je rozhodující trvalý pobyt samotného účastníka řízení – zde žáka, nikoliv jeho zákonných zástupců, kteří nejsou účastníky řízení. K postupu žalobkyně, která se snažila zabránit zneužití práva, žalovaný uvedl, že použila nezpůsobilé prostředky, neboť rozhodnutí prvostupňového orgánu nebylo podloženo dostatečným dokazováním.
21. Na podanou žalobu, vyjádření žalovaného, repliku a dupliku reagoval žák podáním ze dne 6. 3. 2024 (dále jen „vyjádření OZNR“). Žák nesouhlasil s tvrzením o aktivní žalobní legitimaci žalobkyně a namítl opožděnost podané žaloby. Dále žák upozornil, že do první třídy ZŠ ve školním roce 2023/2024 nastoupilo 80 dětí, ačkoli ZŠ deklarovala kapacitu 82 žáků, z čehož vyplývá, že přijetím žáka nebyl nikdo jiný zkrácen na svých právech. Úvahy žalobkyně o možné diskriminaci jiných uchazečů označil za spekulativní a nepodložené. V této souvislosti také poukázal na demografickou studii, podle níž tvořili žáci ze spádového obvodu školy v minulosti méně než polovinu celkového počtu žáků, což podle něj zpochybňuje tvrdý postoj žalobkyně vůči jednomu konkrétnímu dítěti. Ve věcné rovině žák považoval napadené rozhodnutí žalovaného za zákonné, neboť podle něj bylo prvostupňové rozhodnutí v rozporu s § 36 odst. 7 školského zákona, který stanoví povinnost přijmout přednostně žáky s trvalým pobytem ve školském obvodu. Tuto podmínku žák splňoval, přesto byl z přijímacího řízení vyřazen pouze na základě skutečnosti, že místo jeho trvalého pobytu nebylo shodné s místem trvalého pobytu žádného z jeho zákonných zástupců. Žák zdůraznil, že takový závěr nemá oporu v zákoně a že prvostupňové rozhodnutí bylo založeno výhradně na domněnkách a nesouladu s Doporučenou metodikou, nikoli na řádném dokazování.
22. Žalobkyně se podáním ze dne 29. 4. 2024 vyjádřila k duplice žalovaného a k vyjádření OZNR (dále jen „triplika“). Žalobkyně uvedla, že zákon o evidenci obyvatel taxativně vymezuje důvody pro zahájení řízení o zrušení trvalého pobytu a účelová změna trvalého pobytu dítěte mezi ně nepatří. Navíc žalobkyně nemůže předjímat motivaci zákonných zástupců ani budoucí změny pobytu. Skutečné zneužití práva se podle ní projeví až v okamžiku, kdy je dítě přihlášeno ke vzdělávání jako „spádové“, a právě tehdy je třeba reagovat. K otázce dokazování žalobkyně uvedla, že

prvostupňové rozhodnutí bylo dostatečně odůvodněno a opřeno o skutková zjištění, která jsou obsažena ve správním spisu. Pokud měl žalovaný za to, že skutkový stav nebyl dostatečně zjištěn, měl rozhodnutí zrušit a věc vrátit k novému projednání, nikoliv rozhodnout opačně bez doplnění dokazování. Žalobkyně rovněž odmítla argumentaci žalovaného, že místo trvalého pobytu je pouze evidenčním údajem. Odkázala na judikaturu Ústavního soudu v oblasti voleb, která potvrzuje, že trvalý pobyt má i materiální rozměr. V tomto duchu je třeba vykládat i školský zákon, jehož účelem je zajistit přednostní přijetí dětí, které mají skutečný vztah k obvodu školy. K otázce trvalého pobytu zákonných zástupců žalobkyně uvedla, že tento údaj je významným indikátorem účelovosti trvalého pobytu dítěte.

VI. Posouzení věci Městským soudem v Praze

23. Soud předně k otázce aktivní žalobní legitimaci konstatuje, že ustanovení § 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), nelze interpretovat doslovným jazykovým výkladem, ale podle jeho smyslu a účelu. Žalobní legitimace podle tohoto ustanovení svědčí všem žalobcům, kteří jsou dotčeni v právní sféře, tj. kdy se jednostranný úkon správního orgánu, vztahující se ke konkrétní věci a konkrétním adresátům, závazně a autoritativně dotýká jejich právní sféry (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002-42, č. 906/2006 Sb. NSS).
24. Aktivní žalobní legitimace v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu bude dána vždy tehdy, pokud s ohledem na tvrzení žalobce není možné zjevně a jednoznačně konstatovat, že k zásahu do jeho právní sféry v žádném případě dojít nemohlo (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2008, č. j. 8 As 47/2005-86, č. 1764/2009 Sb. NSS). Pro přiznání aktivní žalobní legitimace tedy postačí zkrácení na právech rozumným způsobem tvrdit, není nezbytné je prokázat.
25. Žalobkyně je jednou z městských částí hlavního města Prahy. Tvrzení žalobkyně o dotčení jejího ústavou zaručeného práva na samosprávu (čl. 8 Ústavy České republiky) zásahem do práva na zajištění podmínek pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na území žalobkyně (tj. občanů městské části), lze považovat za myslitelné a logicky konsekventní.
26. Žalobkyně uvedla, že je povinna pečovat o potřeby svých občanů, vzdělání nevyjímaje, a hájit jejich práva. Je povinna sledovat demografický vývoj, řešit rozvoj obce, zajišťovat služby svým občanům a činit další činnosti za účelem zajištění podmínek, které budou trvale umožňovat kvalitní vzdělávání všem občanům, resp. dětem s trvalým pobytem ve školském obvodu žalobkyní zřízené základní školy (viz § 36 odst. 7 a § 178 školského zákona).
27. Za rozumně myslitelné lze tedy dle stanoviska soudu považovat též tvrzené dotčení práva na zajištění kvalitního vzdělávání pro občany žalobkyně. Žalobkyně je územním samosprávným společenstvím občanů, zajišťuje podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na svém území (občanů dané městské části) a je povinna v samostatné působnosti ve svém územním obvodu pečovat o potřeby svých občanů, včetně vzdělávání, a hájit jejich práva. Při zajišťování vzdělávání a školských služeb je povinna dbát o soulad rozvoje vzdělávání a školských služeb se zájmy svých občanů a demografickým vývojem a rozvojem svého území (§ 177 odst. 2 písm. a) a § 178 odst. 1 školského zákona).
28. Z ustanovení § 178 školského zákona ani jiného ustanovení nevyplývá, že by se práva a povinnosti žalobkyně v této oblasti měla omezovat na vlastní zřízení základní školy (popř. zajištění plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou městskou částí). Žalobkyně v samostatné působnosti na svém území zajišťuje s ohledem na budoucí rozvoj městské části a demografický vývoj kapacitní, materiální a personální zázemí pro plnění povinné školní docházky, které se promítá v kritériích pro rozhodování o přijetí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne

4. 4. 2013, č. j. 7 Ans 21/2012-22). Musí přitom zajišťovat (ve spolupráci se školou, kterou zřídila) takové podmínky, které budou trvale umožňovat kvalitní vzdělávání všem občanům městské části, respektive dětem s trvalým pobytem ve školském obvodu jím zřízené základní školy (§ 36 odst. 7 a § 178 školského zákona), včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, a nese náklady s tím spojené. Zvýšený zájem o školu, který dokládá množství podaných přihlášek, svědčí o tom, že žalobkyně usiluje o zajištění kvalitního vzdělání na svém území ve škole, kterou zřídila a která má zajišťovat primárně potřeby občanů obce. Kvalita vzdělávání, které žalobkyně v samostatné působnosti zajišťuje na svém území v jí zřízené škole, je ovlivněna investicemi, které žalobkyně činí ze svých prostředků na základě politické vůle svých občanů (na úkor jiných oblastí), a nepochybně ovlivňuje také její dobré jméno a může být podstatným kritériem, pro které si občané život v ní zvolili. Prostřednictvím spádové školy obce plní svou povinnost zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na svém území. Současně je prostřednictvím spádové školy dětem garantováno právo na přijetí k základnímu vzdělání a možnost plnění povinné školní docházky díky právu na přednostní přijetí až do povoleného počtu žáků uvedeného ve školském rejstříku.

29. S ohledem na výše uvedené soud dospěl k závěru, že žaloba byla podána osobou k tomu oprávněnou. Námitka nedostatku aktivní žalobní legitimace, vznesená žalovaným, není důvodná.
30. Soud se následně zabýval otázkou včasnosti podané žaloby. U žalobců, kteří nebyli účastníky předchozího správního řízení, avšak je u nich dána žalobní legitimizace (viz shora), je ve vztahu k počátku plynutí lhůty pro podání žaloby nutno vycházet z okamžiku, kdy se prokazatelně seznámili s napadeným rozhodnutím. Jak uvádí odborná komentářová literatura (KÜHN, Z., KOCOUREK, T. a kol., Soudní řád správní: Komentář, Wolters Kluwer), „[p]očátek plynutí lhůty pro podání žaloby touto žalobci není zákonem určen. Jde tedy o legislativní mezeru, kterou je třeba řešit tak, že takovému žalobci počne plynout lhůta pro podání žaloby okamžikem, kdy se prokazatelně seznámil se skutečností, že napadené rozhodnutí bylo vydáno, i s jeho obsahem (rozsudky NSS 1 Afs 52/2014-38 a 5 Afs 10/2011-94).“
31. Analogicky lze rovněž poukázat na pravidlo, že v případech, kdy nebude možné zjistit, kdy začala žalobci plynout lhůta pro podání žaloby, nelze tento nedostatek klást k tíži žalobce při posuzování otázky včasnosti žaloby. Je třeba vyjít z toho, že v pochybnostech se má lhůta za zachovanou (srov. POTEŠIL, L., ŠIMÍČEK, V. a kol., Soudní řád správní: Komentář, Nakladatelství Leges).
32. Z dokumentu vydaného ZŠ [redacted] je evidentní, že se žalobkyně seznámila s napadeným rozhodnutím dne 15. 8. 2023. Jakékoliv jiné dohady o dni, ke kterému měla být žalobkyně seznámena s napadeným rozhodnutím, jsou pouhou nepodloženou spekulací. O dřívějším seznámení se s napadeným rozhodnutím ze strany žalobkyně nemá soud žádné relevantní podklady, ze kterých by taková skutečnost plynula. V souladu s pravidlem, že v pochybnostech se má lhůta za zachovanou a v souladu se zásadou zákazu *denegatio iustitiae* dospěl soud k závěru, že žaloba byla podána v zákonem stanovené lhůtě. Námitka opožděnosti podané žaloby, vznesená žalovaným, proto rovněž není důvodná.
33. Soud proto úvodem shrnuje, že žaloba byla podána včas ve smyslu § 72 odst. 1 s. ř. s., osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.) a je přípustná (§ 65, § 68 a § 70 s. ř. s.).
34. Soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, podle skutkového a právního stavu ke dni rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), a to v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
35. O podané žalobě rozhodl soud v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení jednání, neboť účastníci s takovým postupem souhlasili. Soud v projednávané věci vyšel z podkladů obsažených ve správním spise, které pro posouzení a rozhodnutí věci shledal dostatečnými. Správním spisem se [redacted]

dokazování neprovádí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008–117, č. 2383/2011 Sb. NSS).

36. Z obsahu spisového materiálu předloženého žalovaným správním orgánem soud zjistil následující pro rozhodnutí relevantní skutečnosti.
37. Žák podal dne 19. 4. 2023 žádost o přijetí k základnímu vzdělávání od počátku školního roku 2023/2024 do ZŠ [REDAKCE]. V žádosti byl uveden trvalý pobyt žáka ve školském obvodu ZŠ na území městské části Praha 6 a trvalý pobyt zákonných zástupců žáka mimo území městské části Praha 6 [REDAKCE].
38. V dokumentu nazvaném „*Informace k zápisu a kritéria pro přijímání žáků pro školní rok 2023/2024*“ byla vymezena následující kritéria pro přijetí uchazečů k základnímu vzdělávání do prvních tříd ZŠ: „1. žadatelé s trvalým pobytem ve školském obvodu základní školy (vyhláška MHPM); 2. žadatelé s trvalým pobytem na území městské části Praha 6; 3. žadatelé s trvalým pobytem na území hl. m. Prahy; 4. žadatelé s trvalým pobytem mimo území hl. m. Prahy.“
39. Dle *Protokolu o losování pořadí spádových dětí, které podaly žádost o přijetí na ZŠ [REDAKCE] pro školní rok 2023/2024* podalo žádost o přijetí do ZŠ 115 dětí s trvalým pobytem ve spádové oblasti školy. Z nich 13 podalo žádost o odklad a 4 žadatelé byli z kategorie „spádových dětí“ vyřazeni, neboť zákonní zástupci nedoložili, že dítě v místě trvalého pobytu skutečně bydlí. Z tohoto důvodu zařadil ředitel školy do losování 98 „spádových“ dětí.
40. Podle *Souhrnného seznamu přijatých a nepřijatých uchazečů k základnímu vzdělávání do ZŠ [REDAKCE] pro školní rok 2023/2024* bylo z 98 „spádových“ dětí (tedy dětí splňujících kritérium 1 - žadatelé s trvalým pobytem ve školském obvodu základní školy) k základnímu vzdělávání do ZŠ [REDAKCE] přijato 78 dětí. Další 2 „spádové“ děti [REDAKCE] pořadí přijetí 79 a [REDAKCE] pořadí přijetí 80) byly přijaty na základě podaného odvolání (autoremedura). Zbývajících 17 „spádových“ dětí (tedy dětí splňujících kritérium 1 - žadatelé s trvalým pobytem ve školském obvodu základní školy) vzalo žádost o přijetí zpět a 1 „spádové“ dítě požádalo o odklad. Ze *Souhrnného seznamu* dále plyne, že k základnímu vzdělávání do ZŠ [REDAKCE] byly pro školní rok 2023/2024 dále přijaty na základě podaného odvolání (autoremedura) 2 „nespádové“ děti [REDAKCE] pořadí přijetí 81 a [REDAKCE] pořadí přijetí 82), u nichž byla vyznačena kategorie podle kritérií na přijetí 2 - žadatelé s trvalým pobytem na území městské části Praha 6. Ze *Souhrnného seznamu* rovněž plyne, že žák nebyl k základnímu vzdělávání v ZŠ [REDAKCE] přijat, přičemž u něj byla vyznačena kategorie podle kritérií na přijetí 3 - žadatelé s trvalým pobytem na území hl. m. Prahy a poznámka „odvolání“.
41. Žákovi bylo prvostupňovým rozhodnutím sděleno, že ZŠ v souladu s Doporučenou metodikou prověřila nejen skutečnost, zda má žák zřízen trvalý pobyt ve školském obvodu ZŠ, ale i to, zda v tomto obvodu skutečně bydlí. Prvostupňový orgán prověřil kromě trvalého pobytu žáka i trvalý pobyt jeho zákonných zástupců a zjistil, že žák je hlášen k trvalému pobytu na adrese [REDAKCE] Praha 6 a jeho zákonní zástupce jsou hlášeni k trvalému pobytu na adrese [REDAKCE] Praha 2 a [REDAKCE] Praha 3. Vzhledem k tomu, že trvalý pobyt žáka není shodný s trvalým pobytem ani jednoho z jeho zákonných zástupců, vyhodnotil prvostupňový orgán trvalý pobyt žáka jako pouze účelově zřízený zejm. pro účely přijetí k základnímu vzdělávání v ZŠ, tedy jako trvalý pobyt mimo školský obvod, tedy jako nesplnění zákonného kritéria zajišťujícího přednostní přijetí uchazeče k základnímu vzdělávání ve spádové škole, a proto rozhodl o nepřijetí žáka ke vzdělávání v ZŠ.
42. Proti prvostupňovému rozhodnutí podal žák odvolání, o kterém bylo rozhodnuto napadeným rozhodnutím, jak je uvedeno shora.
- [REDAKCE]

43. Soud o věci uvážil následovně.
44. V prvé řadě soud ověřil, zda napadené rozhodnutí netrpí některou z vad, jejichž existenci je povinen zkoumat z úřední povinnosti ve smyslu § 76 s. ř. s. Protože soud neshledal důvody pro to, aby zrušil napadené rozhodnutí pro vady řízení, které by bránily jeho přezkoumání v rozsahu namítaných žalobních bodů (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího soudu ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009–84), přikročil k vlastnímu přezkumu rozhodnutí v mezích žalobkyní uplatněných námitek.
45. Předmětem správního řízení byla v souzené věci žádost o přijetí žáka s místem trvalého pobytu [redacted] Praha 6 k základnímu vzdělávání v ZŠ [redacted] od počátku školního roku 2023/2024. Dle adresy místa trvalého pobytu žáka se jedná v souladu s obecně závaznou vyhláškou hlavního města Prahy o školských obvodech základních škol č. 1/2023 o spádovou základní školu žáka (§178 odst. 2 písm. b) školského zákona). O tom ostatně nebylo mezi účastníky ani sporu. Důvodem pro nepřijetí žáka do spádové ZŠ [redacted] se stala prvostupňovým orgánem zjištěná skutečnost, že místo trvalého pobytu žáka nebylo shodné s místem trvalého pobytu ani jednoho z jeho zákonných zástupců.
46. Ředitel ZŠ v prvostupňovém rozhodnutí konkrétně uvedl, že vyhodnotil „*trvalý pobyt uchazeče jako pouze účelové zřízení zejména pro účely přijetí k základnímu vzdělávání v základní škole, tedy jako trvalý pobyt mimo školský obvod*.“ Podle prvostupňového orgánu „*jde o obcházení zákona a takovému postupu není možno poskytnout právní ochranu*.“ Dále z prvostupňového rozhodnutí vyplývá, že „*[o] skutečnosti, že je trvalý pobyt uchazeče považován za trvalý pobyt mimo školský obvod spádové školy, informoval správní orgán osobu zastupující uchazeče při zápisu uchazeče k základnímu vzdělávání a rovněž informoval tuto osobu o nezbytnosti uvést v soulad trvalý pobyt a skutečné bydliště uchazeče a provést zápis uchazeče podle trvalého pobytu odpovídajícího skutečnému bydlišti do příslušné spádové školy [...]*.“
47. Žalovaný v napadeném rozhodnutí mj. konstatoval, že „*[s]právní orgán prvního stupně prokázal, že účastník řízení má odlišný trvalý pobyt od svých zákonných zástupců. Nebylo však prokázáno, jestli faktické bydliště dítěte/rodiny není právě na spádové adrese trvalého pobytu dítěte; dále nebylo prokázáno, že by neměl účastník řízení faktický vztah k spádové oblasti. Nebylo tedy prokázáno, aby o tomto nebyly důvodné pochybnosti, že došlo k zjevnému zneužití práva*.“
48. Žalobkyně v podané žalobě namítala nesprávnou interpretaci právní úpravy, zneužití práva a úmyslné obcházení zákona.
49. Městský soud pokládá za důležité na tomto místě připomenout ústavní a zákonnou úpravu práva na vzdělání. Listina základních práv a svobod v článku 33 odst. 1 první věta stanoví, že každý má právo na vzdělání. Toto právo jednotlivce vyžaduje pozitivní konání státu, které ovšem není neomezené. Ústavní soud v nálezu ze dne 3. 4. 1996, sp. zn. Pl. ÚS 32/95, publikovaném pod č. 112/1996 Sb., uvedl, že „*(...) pojmový znak "právo na vzdělání" (článek 33 odst. 1 Listiny) je sám o sobě rágní, neboť s tímto jen všeobecně formulovaným právem je spojen nespočet sociálních aspektů a účelů, a to mnohdy rozdílné sociální kvality a sociálního dopadu. Tendence posunout jakýkoliv z těchto aspektů a účelů do roviny způsobit k porušení tohoto práva by, podle názoru Ústavního soudu, byla způsobit, stejně jako v celé řadě obdobných případů, vyvolat celou řadu sociálně disfunkčních a nežádoucích účinků*.“ Jakkoliv lze tedy právo na vzdělání vnímat relativně široce, domáhat se jej lze v souladu s článkem 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod pouze v mezích zákonů, které jej provádějí.
50. Právo dítěte na vzdělání s cílem postupného uskutečňování tohoto práva a na základě rovných možností pak výslovně uznává též Úmluva o právech dítěte (sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb.). Rovněž čl. 2 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod stanoví, že nikomu nesmí být odepřeno právo na vzdělání. Podle výkladu Evropského soudu pro lidská práva obsahuje tento článek pozitivní závazek státu, přičemž právo na vzdělání svou povahou vyžaduje regulaci státu, jež se může měnit v čase a místě podle [redacted]

potřeb a zdrojů společnosti a jednotlivců. Bez dalšího je přitom zřejmé, že taková regulace se nesmí nikdy dotknout podstaty práva na vzdělání ani se nesmí dostat do konfliktu s jinými právy zaručenými Úmluvou (rozsudek pléna ze dne 23. 7. 1968 ve věci *Belgický jazykový případ / Case „relating to certain aspects of the laws on the use of languages in education in Belgium“* /, Series A no. 6, stížnosti č. 1474/62, 1677/62, 1691/62, 1769/63, 1994/63, 2126/64, část I.B.).

51. Na zákonné úrovni rozvíjí a zajišťuje právo na vzdělání školský zákon. Podle ustanovení § 1 tento zákon upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova (dále jen „vzdělávání“) uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství. O přijetí či nepřijetí k základnímu vzdělávání, tedy zároveň o právu dítěte na vzdělání, rozhoduje ve smyslu § 46 odst. 1 školského zákona ředitel školy ve správním řízení jako vykonavatel veřejné správy v přenesené působnosti. Ředitel školy je však povinen respektovat pravidla pro plnění školní docházky upravená v § 36 školského zákona, jakož i kritéria pro přijetí, o nichž rozhodl ve smyslu § 164 odst. 1 písm. a) školského zákona. Podle § 36 odst. 4 školského zákona je zákonný zástupce povinen přihlásit dítě k zápisu k povinné školní docházce, a to v době od 1. dubna do 30. dubna kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku.
52. V § 36 odst. 5 věta první pak školský zákon výslovně stanoví, že „*Žák plní povinnou školní docházku v základní škole zřízené obcí nebo svazkem obcí se sídlem ve školském obvodu (§ 178 odst. 2), v němž má žák místo trvalého pobytu, v případě cizince místo pobytu žáka (dále jen „spádová škola“), pokud zákonný zástupce nezvolí pro žáka jinou než spádovou školu.*“
53. Podle § 36 odst. 7 školského zákona „*Ředitel spádové školy je povinen přednostně přijmout žáky s místem trvalého pobytu v příslušném školském obvodu a žáky umístěné v tomto obvodu ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy nebo ve školském zařízení pro preventivní výchovnou péči, a to do výše povoleného počtu žáků uvedené ve školském rejstříku.*“
54. Podle § 36 odst. 8 školského zákona „*Obecní úřad obce, na jejímž území je školský obvod základní školy, poskytuje této škole s dostatečným předstihem před termínem zápisu k povinné školní docházce seznam dětí, pro které je tato škola spádová a jichž se týká povinnost podle odstavce 4. Seznam obsahuje vždy jméno, popřípadě jména, a příjmení, datum narození a adresu místa trvalého pobytu dítěte, v případě cizince místo pobytu dítěte.*“
55. Z uvedeného vyplývá, že každý žák s místem trvalého pobytu ve školském obvodu spádové školy má mít zajištěno místo ve spádové škole. Seznam dětí, pro které je ta která škola spádová, poskytuje dané škole s dostatečným předstihem příslušný obecní úřad. Školský zákon jiné kritérium pro přijetí „spádových“ dětí k základnímu vzdělávání, než místo trvalého pobytu ve školském obvodu spádové školy, nestanoví. Nestanoví ani délku trvání trvalého pobytu uchazeče ve školském obvodu spádové školy, ani nestanoví povinnost pro uchazeče mít stejné místo trvalého pobytu jako jeho zákonní zástupci (či jeden z nich).
56. Školský zákon přitom nestanovuje konkrétní podmínky řízení o přijetí dítěte k základnímu vzdělávání, v tomto ohledu ponechává rozsáhlé kompetence řediteli školy (§ 46 školského zákona). Rozhodovací proces ředitele školy se však musí vyvarovat libovůle, tedy musí zahrnovat rovný a informovaný přístup k účastníkům, který je dán pouze řádným odůvodněním rozhodnutí, které vychází z předem stanovených kritérií (§ 36 školského zákona) a náležitě zjištěného skutkového stavu.
57. Problematice zjišťování skutkového stavu potřebného pro rozhodnutí správního orgánu se ve své judikatuře mnohokrát věnoval i Nejvyšší správní soud. V rozsudku ze dne 2. 11. 2022, č. j. 8 As 64/2021-45, poukázal na to, že „*v souladu se zásadou materiální pravdy vyjádřenou v § 3 správního řádu správní orgány při zjišťování skutkového stavu postupují tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné*

pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2. Naplnění zásady materiální pravdy tedy vyžaduje, aby skutková stránka věci byla zjištěna dostatečně ve vztahu k řádnému posouzení zejména legality (zákonnosti), zákazu zneužití pravomoci a správní úvahy, proporcionality a ochrany dobré víry a předvídatelnosti rozhodnutí správních orgánů (legitimního očekávání). Pouze při naplnění tohoto požadavku je možno skutkový stav považovat za dostatečně zjištěný.“

58. V nyní projednávaném případě z obsahu spisového materiálu vyplývá, že prvostupňový orgán založil své rozhodnutí o nepřijetí žáka k základnímu vzdělávání do spádové ZŠ na zjištění jediné skutečnosti, a sice že místo trvalého pobytu žáka (které jinak spadá do školského obvodu spádové ZŠ) se neshoduje s místem trvalého pobytu ani jednoho z jeho zákonných zástupců. Pouze na základě tohoto osamoceného zjištění prvostupňový orgán bez dalšího dovodil, že žák v místě trvalého pobytu skutečně nebydlí a že se jedná o trvalý pobyt účelově zřízený zejména pro účely přijetí k základnímu vzdělávání v ZŠ.
59. Pokud prvostupňový orgán uzavřel, že jeho rozhodnutí vychází „ze zjištění, že tomuto uchazeči byl účelově zřízen trvalý pobyt ve školském obvodu, aniž v tomto školském obvodu má skutečné bydliště a tato skutečnost je využita pro upřednostnění uchazeče v procesu jeho přijetí ke vzdělávání na úkor ostatních uchazečů usilujících o přijetí ke vzdělávání, kteří mají ve spádovém obvodu nejen trvalý pobyt, ale i skutečné bydliště [...]“, pak je více než zřejmé, že prvostupňový orgán nic takového ve vztahu k žákovi (a podle obsahu spisové dokumentace ani ve vztahu k ostatním uchazečům usilujícím o přijetí ke vzdělávání) nezjišťoval, neboť jedinou skutečnost, kterou prvostupňový orgán prokazatelně zjistil a postavil najisto, byl toliko nesoulad ohledně místa trvalého pobytu žáka a jeho zákonných zástupců. Prvostupňový orgán tak založil své rozhodnutí na domněnkách, které v souladu se stávajícími zákonnými možnostmi ani nemohl sám ověřit, neboť není nadán oprávněním provádět domovní prohlídky či místní šetření v místě trvalého pobytu uchazeče či jeho zákonných zástupců. Žádné další podklady pro své rozhodnutí si prvostupňový orgán nevyžádal. Ve spisové dokumentaci nejsou zaznamenány žádné další informace či skutková zjištění získané při osobním zápisu, jak na ně poukazovala žalobkyně v replice. Ani z odůvodnění prvostupňového rozhodnutí nevyplyvá, jaké konkrétní informace měl správní orgán při osobním zápisu žáka zjistit. Nadto je třeba vzít v úvahu, že s přihlédnutím k zásadě zákazu diskriminace by případné další prověřování muselo být prováděno buď u všech účastníků řízení nebo u žádného.
60. Ze správního spisu tak neplynou žádné skutečnosti, které by svědčily o zneužití práva a úmyslném obcházení zákona. Jak ostatně uvedl již žalovaný v napadeném rozhodnutí: „*Správní orgán prvního stupně prokázal, že účastník řízení má odlišný trvalý pobyt od svých zákonných zástupců. Nebylo však prokázáno, jestli faktické bydliště dítěte/rodiny není právě na spádové adrese trvalého pobytu dítěte; dále nebylo prokázáno, že by neměl účastník řízení faktický vztah ke spádové oblasti. Nebylo tedy prokázáno, aby o tom nebyly důvodné pochybnosti, že došlo ke zjevnému zneužití práva.*“ Prvostupňový orgán v přijímacím řízení neprokázal (a ani se o to nepokusil), že by zákonní zástupci žáka změnili jeho místo trvalého pobytu těsně před podáním žádosti o přijetí k základnímu vzdělávání a že by změna místa trvalého pobytu byla vedena nepoctivým účelem zařazení dítěte mezi tzv. spádové uchazeče, čímž by došlo k neoprávněnému zvýhodnění žáka na úkor jiných dětí, které měly k obvodu ZŠ skutečný, dlouhodobý vztah.
61. Žalovaný v napadeném rozhodnutí upozornil, že dostatečným podkladem pro zjištění, zda uchazeč má trvalý pobyt ve školském obvodu spádové základní školy ve smyslu § 36 odst. 7 školského zákona, je Seznam spádových dětí. Tento Seznam spádových dětí s dostatečným předstihem před termínem zápisu k povinné školní docházce poskytuje spádové ZŠ dle § 36 odst. 8 školského zákona příslušný obecní úřad – v projednávané věci žalobkyně. Mezi účastníky přitom není sporu, že žalobkyně Seznam spádových dětí, na němž bylo uvedeno i jméno žáka, ZŠ [redacted] poskytla.
62. Žalobkyně v žalobě netvrdila, že by Seznam spádových dětí poskytla ZŠ v rozporu s § 36 odst. 8 školského zákona, tedy nikoli s dostatečným předstihem před termínem zápisu k povinné školní

docházce, a ani z obsahu prvostupňového rozhodnutí nic takového nevyplyvá. Soudu proto není zřejmé, z čeho žalobkyně dovodila své žalobní tvrzení, že mezi uchazeči o základní vzdělávání v ZŠ se nacházeli i ti, kteří si účelově změnili místo trvalého pobytu *těsně* před podáním žádosti, aniž by měli faktický vztah k obvodu školy.

63. Právo na vzdělávání a školské služby podle školského zákona náleží pouze žákům a studentům, nikoli jejich zákonným zástupcům (rodičům). Ve správním řízení, jehož předmětem je rozhodování o přijetí dítěte k základnímu vzdělávání, je proto účastníkem řízení pouze dítě, které v zastoupení svých zákonných zástupců podává přihlášku k zápisu do základní školy. Rodiče nejsou účastníky řízení o přijetí svého dítěte k základnímu vzdělávání; v řízení vystupují pouze jako zákonní zástupci dítěte (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2016, č. j. 4 As 280/2015-36). Podmiňovat přijetí uchazeče trvalým pobytem zákonného zástupce ve školském obvodu spádové ZŠ proto nelze.
64. Jak již bylo shora řečeno, školský zákon zná pouze jedno přednostní kritérium pro přijetí do ZŠ – a to místo trvalého pobytu uchazeče ve školském obvodu (§ 36 odst. 7 školského zákona). Postup předjímaný Doporučenou metodikou, tak jak na něj poukazovala žalobkyně, proto není z hlediska přijímacího řízení dětí splňujících zákonné přednostní kritérium do spádové ZŠ relevantní.
65. Podle zákona o evidenci obyvatel je místo trvalého pobytu pouze evidenčním údajem a občané nemají povinnost se na tomto místě fakticky zdržovat ani přihlásit se k trvalému pobytu v místě, ve kterém fakticky bydlí. V případech stanovených zákonem ostatně může být místem trvalého pobytu sídlo ohlašovny nebo sídlo zvláštní matriky, které je v informačním systému označeno jako adresa úřadu. Občan může mít jen jedno místo trvalého pobytu. Naproti tomu bydlíštěm se podle § 80 odst. 1 občanského zákoníku rozumí místo, kde se člověk zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale. Není vyloučeno, aby měl člověk bydlíště na více místech.
66. V daném případě na podkladě spisové dokumentace nebylo pochyb, že místo trvalého pobytu žáka bylo v době zápisu k základnímu vzdělávání doloženo ve školském obvodu spádové ZŠ [REDAKCE]. Prvostupňovým orgánem zjištěná skutečnost, že místo trvalého pobytu žáka nebylo shodné s místem trvalého pobytu ani jednoho z jeho zákonných zástupců, nemá sama o sobě žádnou relevanci a nelze toliko na jejím podkladě bez dalšího dospět k závěru, že tomuto uchazeči byl účelově zřízen trvalý pobyt ve školském obvodu ZŠ. Žádné skutečnosti, které by svědčily o zneužití práva a úmyslném obcházení zákona tak v projednávané věci prokázány nebyly. Prvostupňový orgán by mohl nepřijmout žáka s účelově přehlášeným místem trvalého pobytu pouze tehdy, pokud by své rozhodnutí podložil dostatečnými důkazy a přesvědčivě ho odůvodnil. Tak tomu však v posuzovaném případě nebylo.
67. Městský soud proto na podkladě obsahu spisového materiálu ke stejnému závěru jako žalovaný v napadeném rozhodnutí, a sice že rozhodnutí prvostupňového orgánu o nepřijetí žáka k základnímu vzdělávání nebylo založeno na zjištěních, o kterých nebyly důvodné pochybnosti. V řízení před prvostupňovým orgánem bylo naopak postaveno najisto, že v době zápisu k základnímu vzdělávání měl žák trvalý pobyt ve školském obvodu spádové ZŠ, kdy zároveň nejpozději v době poslední autoremedury byli přijati všichni spádoví uchazeči. Žalovaný proto postupoval správně, pokud s ohledem na apelační princip a základní zásady činnosti správních orgánů změnil prvostupňové rozhodnutí tak, že žák se k základnímu vzdělávání v ZŠ [REDAKCE], přijímá.
68. Za této procesní situace, kdy prvostupňovým orgánem nebyla náležitě zjištěna skutková rovina případu, na které prvostupňový orgán vystavěl prvostupňové rozhodnutí založené na zneužití práva a úmyslném obcházení zákona ze strany žáka, městský soud shledal předčasným zabývat se žalobkyní nadnesenou otázkou případného materiálního rozměru pojmu trvalý pobyt tak jak je užit v kontextu školského zákona. Soud v této souvislosti toliko opakovaně poznamenává, že školský [REDAKCE]

zákon navazuje přednostní přijetí do základní školy výlučně na místo trvalého pobytu uchazeče ve školském obvodu, nikoli na místo jeho skutečného bydliště. Jakkoliv soud souhlasí, že jazykový výklad je pouze prvotní přiblížení se k obsahu právní normy (viz nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97), nemůže žalobkyní popsanou, v praxi zřejmě nevyhovující stávající právní úpravu, narovnat moc soudní, ale toliko zákonodárce, který je jako jediný oprávněn (vhodným způsobem) upravit znění zákona.

VII. Závěr a náklady řízení

69. Na základě všech shora uvedených skutečností městský soud neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
70. Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Ve věci byl úspěšný žalovaný, kterému však v řízení nevznikly žádné náklady přesahující rámec běžné úřední činnosti.
71. Osoba zúčastněná na řízení má podle § 60 odst. 5 s. ř. s. právo na náhradu jen těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinnosti, kterou jí soud uložil. V daném případě soud osobě zúčastněné na řízení žádnou povinnost neuložil, a proto jí právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 29. prosince 2025

JUDr. Ivanka Havlíková v. r.
předsedkyně senátu

